

Begäran om granskning av huruvida statsminister Stefan Löfven brutit mot regeringsformens krav på saklighet

Vid flera tillfällen i november och december 2014 uttalade sig statsminister Stefan Löfven om att han och regeringen skulle avgå om allianspartiernas budget skulle vinna i budgetomröstningen 3 december. Statsministern förväntas vid sådana löften leva upp till saklighetskravet i regeringsformen. Han uttalar sig inte som privatperson eller som partipolitisk debattör, utan som statsminister och chef för regeringskansliet. Ett besked om när en statsminister och hans regering avgår måste anses höra till de sakuppgifter som har störst betydelse inom svensk demokrati, och att sakuppgifterna är korrekta är grannlaga.

Statsminister Stefan Löfven (S) uppger i dag till TT att regeringen avgår om SD kommer att medverka till att regeringens budget röstas ned, genom att rösta på Alliansens budget.

– Det är så här, att vi kommer inte sitta och regera på någon annans budget. Det kommer vi inte att göra.

TT och Aftonbladet 2014-11-10

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19833375.ab>

– Jag kommer inte att sitta kvar om Alliansens budget vinner. Det vore rent korkat att göra annat, säger statsminister Stefan Löfven (S) till Aftonbladet.

Aftonbladet 2014-12-02

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/article19951079.ab>

– Jag kommer inte att sitta kvar om alliansens budget vinner. [...] Då kommer jag inte att sitta kvar som statsminister. Det vore direkt korkat.

TV4 2014-12-02 9:05 <http://www.tv4.se/nyheterna/klipp/vore-direkt-korkat-att-sitta-kvar-3022683>

I regeringsformen 1 kap. 9 § stadgas följande: "Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga

förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet".

Enligt grundlagskommentarerna av Holmberg m.fl. (2006, s. 75) inbegriper "andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen" även regeringen när den agerar som högsta förvaltningsmyndighet.

Konstitutionsutskottet har vid olika tillfällen redogjort för vad detta saklighetskrav närmare innebär. I 2007/08:KU6, s. 14 f. refererades till en studie av Thomas Bull, då docent vid juridiska institutionen vid Uppsala universitet, nu justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen ("Objektivitetsprincipen" i Lena Marcusson (red.) Offentlighetsprinciper, 2005, s. 71 f.).

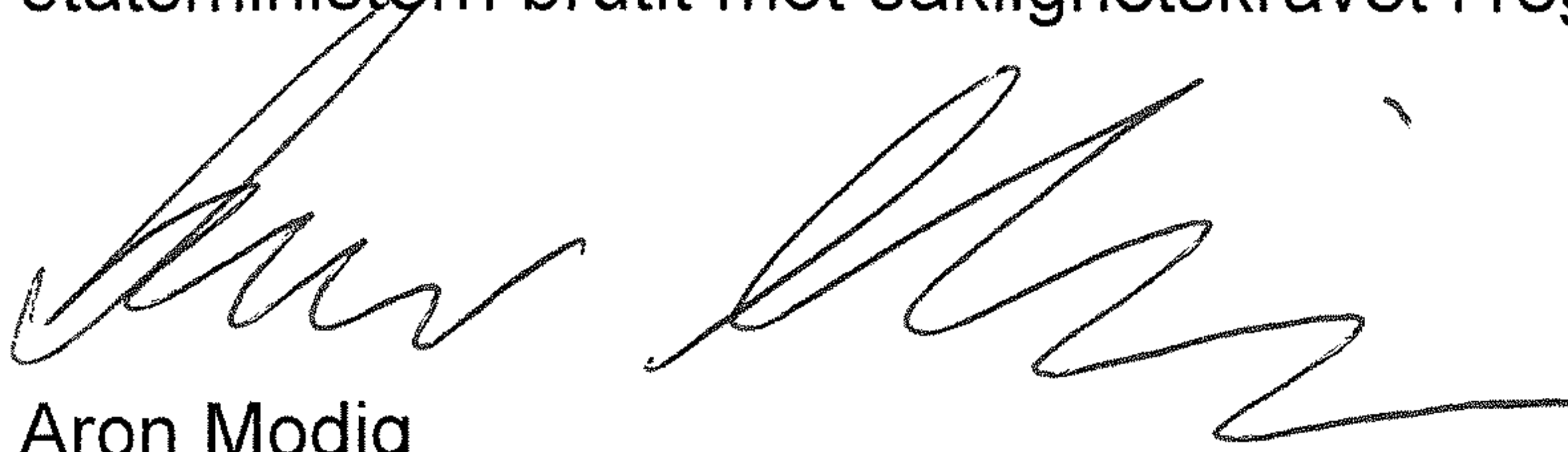
Grundlagens krav på saklighet har, enligt Bull, också medfört ett krav på hur anställda vid myndigheter bör uppföra sig vid kontakter med allmänheten. Detta innebär att saklighetskravet inte enbart aktualiseras när ärenden handläggs och bedöms juridiskt, utan även vid det som brukar kallas faktiskt handlande och vid ren service gentemot medborgarna. Bull förklarade det faktum att 1 kap. 9 § regeringsformen fått ett så vidsträckt tillämpningsområde med att det ytterst handlar om att upprätthålla förtroendet för den offentliga maktapparaten.

Härutöver kan nämnas Justitiekanslerns beslut 1994-09-26 (dnr 1590-94-20). En polismyndighet hade i det brottsbekämpande arbetet lämnat vilseledande information till massmedier. I beslutet hänvisade JK till saklighetskravet i regeringsformen och sade att det som en generell regel för all polisverksamhet liksom för all annan myndighetsverksamhet givetvis bör gälla att uppgifter som myndigheter lämnar till massmedia eller till allmänheten ska vara korrekta.

KU har vid flera tillfällen åberopat saklighetskravet i regeringsformen i sin granskning av regeringen. I bet. 2007/2008:KU6, sid. 33, framhöll utskottet att de uppgifter som regeringen lämnar till KU måste vara korrekta: "Medvetet vilseledande uppgifter kan självfallet aldrig accepteras och står i strid med saklighetskravet i regeringsformen". Detta torde innebära att KU menar att uppgifter som statsråd lämnar omfattas av regeringsformens saklighetskrav, även när regeringen inte agerar som högsta förvaltningsmyndighet, det vill säga även i andra sammanhang än när regeringen tar ställning till överklaganden av förvaltningsärenden. Det kan till exempel handla om situationen att statsråd uttalar sig i media som företrädare för regeringen. (Jfr. bet. 2007/2008:KU20, där KU slog fast: "Ett uttalande får inte heller kunna

leda till att en beslutsprocess utåt uppfattas på ett annat sätt än vad det faktiska beslutet innebär".)

Jag anhåller därför om att konstitutionsutskottet ska granska om statsministern brutit mot saklighetskravet i regeringsformen 1 kap. 9 §.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Aron Modig', written in a cursive style.

Aron Modig
Riksdagsledamot (KD)